

Kartläggning av medborgardialog i Alingsås kommun

Inledning och sammanfattning

Kartläggning av medborgardialog utgår ifrån ett uppdrag i Alingsås kommuns flerårsstrategi för 2019 – 2021, där samtliga nämnder ges i uppdrag att stärka och utveckla demokratin och i lämpliga former använda sig av medborgardialog. I kommunstyrelsens flerårsstrategi för 2019 - 2021 har ansvaret för uppdraget getts till stabsavdelningen. I stabsavdelningens egen verksamhetsplan för 2019 bryts uppdraget ner till aktiviteter. En av aktiviteterna är att kartlägga hur nämnderna arbetar med medborgardialog. Kartläggningen kommer att ligga till grund för revideringen av "Riktlinjer för planerad invånardialog i Alingsås".

Den 12 december 2007, § 216 beslutade kommunfullmäktige att dialog skulle föras med medborgare vid beslut av större omfattning. Alingsås kommuns demokratiforum ledde arbetet och anordnade till exempel en utbildning om medborgardialog.

Kommunfullmäktige i Alingsås antog den 28 mars 2012, § 59, riktlinjer för invånardialog i Alingsås.

Av kartläggningen framkommer att det genomförts fyra större försök till medborgardialog de senaste tio åren. Utöver det arbetar nämnderna aktivt med olika typer av råd, så som elevråd, förtroenderåd och brukarråd. Ingen medborgardialog har genomförts av nämnderna eller bolagen de tio senaste åren.

Begreppet medborgardialog

Medborgardialog i kommuner och regioner innebär att medborgardialoger anordnas i *ärenden som är påverkbara och där beslutsfattare är påverkbara*. Vilken fråga dialogen ska beröra och vem eller vilka som är målgrupp ska vara tydligt definierat. Resultaten av dialogen ska användas och ska gå att följa upp. Medborgardialog är inte ren information från kommun till invånare, som till exempel när den enskilde politikern har samtal i olika forum eller dialog med de som använder välfärdstjänsterna (så som brukarråd, föräldramöte etcetera). Medborgardialog är heller inget som tjänstepersoner genomför på egen hand, utan det krävs att förtroendevalda är engagerade och äger processen¹.

¹ SKL – Medborgardialog i styrning

Kartläggningens utformning

Syftet med kartläggningen är

- Fullgöra uppdraget som givits av Alingsås kommun och kommunstyrelsen
- Genomföra de aktiviteter som är listade i verksamhetsplanen 2019 för stabsavdelningen
- Utgöra underlag inför uppdatering av riktlinjer för medborgardialog

Mål

Kartläggningen ska uppfylla följande

- Skapa en bild av hur nämnderna arbetar med medborgardialog
- Klargöra om samtliga nämnder har en uppfattning om när det är lämpligt att använda
- Utredda vilket typ av stöd nämnderna behöver i det fortsatta arbetet med medborgardialog

Tillvägagångsätt

Insamling av underlag har skett genom

- Sökningar i kommunens ärendehanteringssystem Platina, dokumenthanteringssystem Alfresco och alingsas.se
- Genomgång av flerårsstrategier och årsredovisningar
- Enkätfrågor till samtliga förvaltningar och bolag

Kartläggning

Kommunövergripande projekt

Under åren 2011 – 2019 har fyra olika försökt till medborgardialog genomförts, dialog kring utveckling av Stora Torget, Stadsförnyelse Noltorp, utveckling av Alingsåsparken och Alingsås kommuns Vision 2040.

Framtida inriktning för Alingsåsparken, 2012

I projektet att Framtida inriktning för Alingsåsparken ville arbetsgruppen använda sig av medborgardialog kring utställningsförslaget. Uppsökande insatser genomfördes så som workshops och dialogträff. De synpunkter som inkom besvarades och var sedan ett av beslutsunderlagen när kommunfullmäktige antog målbild för Alingsåsparken den 30 maj 2012, § 92.

Förnyelse av Stora torget, 2013

Under projektet Förnyelse Stora torget lades en enkät om framtida Stora torget ut på hemsidan, turistbyrån, biblioteket och i Nolhagahallen. Vid två tillfällen stod arbetsgruppen på Stora torget för att diskutera och fika med förbipasserande alingsåsare. Arbetsgruppen besökte även Alströmergymnasiet och en mellanstadieklass. En referensgrupp tillsattes som bestod av kommunala råd, fastighetsägare och Alingsås handel.

Baserat på den dialog som fördes tog en konsult fram ett antal skisser. Skisserna tillsammans med kostnadsberäkning, en konsekvensbedömning samt en plan för genomförande skulle användas som beslutsunderlag. Inget beslut har dock fattats i ärendet.

Stadsförnyelse Noltorp, 2013

Inför beslut om målbild och handlingsplan för stadsdelen Noltorp gjordes en workshop med medborgare intresserade av Noltorp, i Noltorp. Boende, näringsidkare, ungdomar, politiker och tjänstepersoner deltog.

Utvecklingsprogram för Noltorp beslutades på kommunstyrelsen den 13 april 2015, § 63 där en sammanställning av medborgardialogen fanns med som beslutsunderlag.

Vision 2040, 2017

Under våren 2017 fick kommuninvånarna lämna sina idéer och synpunkter kring hur de önskar att deras framtida Alingsås ska se ut 2040, inför att kommunen skulle besluta om en vision för 2040. Det hölls två dialogträffar i Sollebrunn och i Alingsås. Alingsåsarna kunde även lämna förslag digitalt och rösta på andras förslag.

De förslag som kom in via workshops, dialogträffar och digitalt låg som grund för utformningen av visionen som beslutades av kommunfullmäktige den 28 mars 2018, § 55.

Flerårsstrategi och årsredovisningar

Från och med år 2016 har Alingsås kommun i samtliga flerårsstrategier haft olika mål rörande demokrati, delaktighet samt medborgares chans till påverkan av kommunens styrning. Målen har riktat sig till samtliga nämnder.

Ingen av nämnderna har hittills uppgett att de genomfört någon medborgardialog. Samhällsbyggnadsnämnden nämner i sin årsredovisning för 2017 att medborgardialog för arbetet med A+ och E20 är planerad men ej genomförd. Dåvarande utbildningsnämnden anger i årsredovisning för 2018 att nämnden fått medel från länsstyrelsen för att utveckla kommunens medborgardialog med nyanlända genom att starta ett integrationsråd. Dåvarande tekniska nämnden planerade att använda sig av medborgardialog i samband med projektet "Säkra skolvägar", men projektet blev försenat på grund av tekniska och organisatoriska svårigheter.

Det pågår dock många andra satsningar kring delaktighet så som t ex brukarråd och samråd, som ofta förväxlas med medborgardialog.

Resultat av enkätfrågor till förvaltningarna och bolagen

Som ett komplement till att söka igenom hemsida, ärendehanteringssystem, flerårsstrategier och årsredovisningar för att få fram vilka medborgardialoger som har genomförts, har även kontakt tagits med samtliga förvaltningar och bolag. En kort enkät har skickats ut till samtliga funktionsbrevlådor. De frågor som ställdes i enkäten var om nämnden/bolaget genomför medborgardialoger, om ja, varför, i vilken form, hur ofta och om det finns någon avsedd målgrupp. Det ställdes även en fråga om förvaltningen/bolaget har kännedom om riktlinjerna för planerad invånardialog i Alingsås, och vilka behov förvaltningen/bolaget har av riktlinjer och utbildning kring medborgardialog. De förvaltningar/bolag som besvarat enkäten är socialförvaltningen, samhällsbyggnadskontoret, AB Alingsåshem, vård- och omsorgsförvaltningen, kultur- och utbildningsförvaltningen och barn- och ungdomsnämnden.

Av enkätsvaren framgår att av de förvaltningar/bolag som har besvarat enkäten pågår många olika former av dialoger i kommunens verksamheter, ofta i form av någon typ av brukarråd, t ex föräldramöten eller brukarråd på ett boende. Inom samhällsbyggnad används olika dialogformer löpande i samtliga detaljplaner och fördjupade översiktsplaner, vilket är en del i plan- och bygglagens lagstadgade krav på samrådsförfarande.

Ingen av de förvaltningar/bolag som har besvarat enkäten arbetar med medborgardialog så som begreppet är tolkat i "Riktlinjer för planerad invånardialog i Alingsås". Majoriteten av de som har svarat känner inte till riktlinjerna och är positiva till att riktlinjerna revideras och förtydligas. Vad gäller utbildning kring medborgardialog ser behovet olika ut i nämnderna.